

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Τόμ. 1 (1977)

Το χρονικό του κέντρου μικρασιατικών σπουδών: 2. Το Κ.Μ.Σ. Ίδρυμα ιδιωτικού δικαίου

Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών Κ.Μ.Σ.

doi: [10.12681/deltiokms.184](https://doi.org/10.12681/deltiokms.184)

Copyright © 2015, Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών Κ.Μ.Σ.

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κ.Μ.Σ. Κ. Μ. Σ. (1977). Το χρονικό του κέντρου μικρασιατικών σπουδών: 2. Το Κ.Μ.Σ. Ίδρυμα ιδιωτικού δικαίου. *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, 1, 329–332. <https://doi.org/10.12681/deltiokms.184>

ΔΙΑΦΟΡΑ

21. Salaville S. et Dalleggio E.: Karamanlidika. Bibliographie analytique d'ouvrages en langue turque imprimés en caractères grecs. Volume 1: 1584 - 1850 (en Français 1958).
22. Merlier Octave: Κατάλογος τῆς Ἐκθέσεως τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν (μὲ 150 εἰκόνες). 1973

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ

23. Μερλιέ Μέλπωσ: Τραγούδια τῆς Ρούμελης (1931). 1931
24. Μερλιέ Μέλπωσ: Ἡ Μουσικὴ Λαογραφία στὴν Ἑλλάδα. Δοκίμιο. 1935
25. Merlier Melpo: Le Folklore musical grec. 1935
26. Baud-Bovy S.: Τραγούδια τῶν Δωδεκανήσων. Τόμοι 2. 1935. 1938
27. Baud-Bovy S.: Etudes sur la Chanson cleftique (avec 17 chansons cleftiques transcrites d'après les disques des Archives Musicales de Folklore de Mme Melpo Merlier). 1958
28. Μαζαράκη Δέσποινας: Τὸ κλαρίνο στὴν ἑλληνικὴ δημοτικὴ μουσικὴ. Μελέτη μὲ πολλὰ μουσικὰ παραδείγματα. Εἰσαγωγή (στὰ γαλλικὰ) τοῦ κ. S. Baud-Bovy. 1959
29. Bouvier (Bertrand): Δημοτικὰ τραγούδια ἀπὸ χειρόγραφο τῆς Μονῆς Ἰβήρων. 1960
30. Baud-Bovy S.: Chansons populaires de Crète occidentale, recueillies avec le concours de Aglaïa Ayoutanti et Despina Mazaraki transcrites et publiées avec introduction et notes par — illustrations et transcriptions musicales. Avec un disque. Genève, Edit minkoff, 2972 in 4, 310 p.

E. A.

2. ΤΟ Κ.Μ.Σ. ΙΔΡΥΜΑ
ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Τὸ Κ.Μ.Σ., στὴ διάρκεια τῆς ἐρευνητικῆς καὶ ἐκδοτικῆς του δραστηριότη-
τας καὶ παρουσίας, δὲν ἔμεινε ἓνα ἴδρυμα δεμένο ἀποκλειστικὰ μὲ τὸ πρόσωπο
τῆς Μ. Μερλιέ, ποὺ τὸ ἐμπνεύστηκε καὶ τὸ θεμελίωσε, ὅπως ἀναφέρεται προη-
γούμενα. Τὸ 1962 πῆρε τὴ μορφή ὀ ρ γ α ν : σ μ ο ὺ Ἰ δ ι ω τ ι κ ο ὺ Δ ι -
κ α ί ο υ. Τὸ γεγονός αὐτὸ συμπίπτει μὲ τὴν ἀποχώρηση τοῦ Ὁκταβίου Μερ-
λιέ ἀπὸ τὴ θέση τοῦ Διευθυντῆ τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου Ἀθηνῶν καὶ τὸ
διορισμὸ του ὡς καθηγητῆ τῆς Νεοελληνικῆς Γλώσσας καὶ Φιλολογίας στὸ
Πανεπιστήμιο τοῦ Aix-en-Provence (βλ. καὶ σσ. 18 καὶ 24 τοῦ παρόντος

Τόμου). Ἡ ἀποχώρηση αὐτὴ εἶχε μεγάλο ἀντίκτυπο στὴν οἰκονομικὴ βάση τοῦ Κέντρου καὶ ἔθετε τὸ πρόβλημα τῆς παραπέρα συνέχισης τῆς δράσης του, ἐπιστημονικῆς καὶ ταυτόχρονα ἐθνικῆς.

Τότε, ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία, ἀναγνωρίζοντας τὴ σημασία τοῦ ἔργου τοῦ Κ.Μ.Σ., πού ὡς ἐκείνη τὴ στιγμή εἶχε συντελεστεῖ, καὶ ἐκείνου πού ἐμελλε νὰ ἐπιτελέσει, μὲ τὸ 53 Διάταγμα, δημοσιευμένο στὸ φύλλο 14/30-1-1962 τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως», ἐνέκρινε τὸ «Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν» (Κ.Μ.Σ.) ὡς «Ἴδρυμα Ἰδιωτικοῦ Δικαίου κί' ἐπικύρωσε ταυτόχρονα τὸ Καταστατικὸ του, στὸ ὁποῖο ἀναγράφεται ὁ σκοπὸς του: «ἡ συνέχισις καὶ ὀλοκλήρωσις τῆς μελέτης παντὸς ὅπερ σχετίζεται μὲ τὸν ὕλικόν, πνευματικὸν καὶ κοινωνικὸν πολιτισμὸν τοῦ ἤδη μεταναστεύσαντος Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἡ συστηματικὴ εἰδικώτερον ἔρευνα παντὸς ἐθνογραφικοῦ στοιχείου καὶ ἄλλων ἀφορώντων τὸν πληθυσμὸν τοῦτον, ἐπὶ τῷ τέλει γενικωτέρας μελέτης τοῦ τμήματος αὐτοῦ τοῦ Ἑλληνισμοῦ» (Ἄρθρο 2 § 1).

Σὲ ἄλλο του ἄρθρο (5 § 1) τὸ Καταστατικὸ καθορίζει ὅτι διοικεῖται ἀπὸ Συμβούλιο «εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ὁποῖου ὑπάγονται πάντα ἐν γένει τὰ ζητήματα τὰ σχετιζόμενα μὲ τὴν ἐπιστημονικὴν, διοικητικὴν, οἰκονομικὴν καὶ διαχειριστικὴν ὀργάνωσιν καὶ λειτουργίαν του». Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο «συγκροτεῖται ἐκ 14 μελῶν, ἧτοι τῆς ἰδρυτρίας καὶ τοῦ συζύγου αὐτῆς κ. Ὁκταβίου Μερλιέ, ὡς ἰσοβίων μελῶν, καὶ δῶδεκα αἰρετῶν μελῶν» (ἄρθρο 6 § 1). Καὶ πῶς συγκεκριμένα, ἡ ἰδρύτρια Μέλπω Μερλιέ καὶ ὁ σύζυγός της Ὁκτάβ. Μερλιέ ὀρίζονται ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ Καταστατικὸ στὰ καθήκοντα τῶν ἰσοβίων Προέδρου καὶ Ἀντιπροέδρου ἀντίστοιχα (Ἄρθρο 6 § 2).

Τὰ ἄλλα 12 μέλη τοῦ πρώτου ἐκείνου Διοικητικοῦ Συμβουλίου, πού ἦσαν αἰρετὰ καὶ μὲ διάρκεια θητείας τριῶν χρόνων, καταγράφονται ὀνομαστικὰ στὸ ἴδιο τὸ Καταστατικὸ ἦσαν: Ἡλίας ΒΕΝΕΖΗΣ, Ἀκαδημαϊκός, Θάλεια σύζυγος Βασιλείου ΒΟΪΛΑ, πρόεδρος τοῦ Π.Ι.Κ.Π.Α., Φίλιππος ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ, τ. Ὑπουργός, Γρηγ. ΖΑΡΙΦΟΠΟΥΛΟΣ, Γεν. Διευθυντὴς Γενικοῦ Λογιστηρίου, Γεώργ. ΘΕΟΤΟΚΑΣ, Δικηγόρος-Λογοτέχνης, Ξεν. ΛΕΥΚΟΠΑΡΙΔΗΣ, Λογοτέχνης, Καλλιόπη ΜΠΟΥΓΓΙΟΥΚΟΥ, ὑπάλληλος Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου, Στ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, τ. Ὑπουργός, Εὐάγγ. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ, Συγγραφέας, τ. Γεν. Διευθυντὴς Ὑπουργείου Παιδείας, Ν. ΣΜΠΑΡΟΥΝΗΣ, Χειρουργός, Ἰάσ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ, Διευθυντὴς Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν, Ἀνδ. ΨΑΡΡΑΣ, ἐπίτιμος Γεν. Διευθυντὴς Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας.

Με τὴν ἐπίσημη ἔγκριση τοῦ Κ.Μ.Σ., καὶ τοῦ ἔθνικοῦ του σκοποῦ, ἀπὸ τὴν Πολιτεία, ἡ τελευταία ἀναλαμβάνει νὰ τὸ ἐπιχορηγῆ ἑτησίως ἀπὸ τὸν κρατικὸ προϋπολογισμὸ. Ἡ ἑτήσια αὐτὴ ἐπιχορήγηση ἐξασφαλίζει τὴ λειτουργία τοῦ κέντρου στὶς πῖθ στοιχειώδεις μορφές του, μὲ μειωμένο προσωπικὸ καὶ περιορισμένο πρόγραμμα. Καὶ μόνον ἡ πίστη καὶ ἡ ἀφοσίωση τῶν τελευταίων — ὅσων ἀπέμειναν — στὴν ἀποστολὴ τοῦ Κέντρου ἐπέτρεψαν νὰ συνεχίσουν τὸ ἔργο του μὲ τρόπο δημιουργικὸ στὰ χρόνια ποὺ ἀκολούθησαν.

Ὡς πρὶν ἓνα χρόνο, τὸ Κ.Μ.Σ. τοποθετοῦσε τὴν ὄλη του δραστηριότητα στὴ συλλογὴ ὑλικοῦ, στὴν ταξινομήσή του καὶ τοποθέτησή του στὸ Ἄρχεϊο· ἡ δραστηριότητα αὐτὴ, ὅπως τὴν εἶχε καθιερώσει ἡ ἰδρύτρια καὶ Διευθύντρια του κ. Μ έ λ π ω Μ ε ρ λ ι έ, ἦταν ἀπολύτως ἀναγκαία. Ἐπρεπε, ὅπως ἐπανειλημμένα τόνιζε, νὰ προλάβει τὸ Κέντρο τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ ὅσο πῆγαιναν καὶ λιγότευαν, γιὰ νὰ δώσουν τὶς πολύτιμες μαρτυρίες τους γιὰ τὴ ζωὴ τῶν «χαμένων» πατρίδων τους. Ἡ κύρια ὅμως αὐτὴ προσπάθεια δὲν ἐμπόδιζε καὶ τὴν ἐκδοτικὴ του δραστηριότητα, ὅπως ἔχει σημειωθεῖ προηγουμένα.

Ἀπὸ τὸν περασμένο χρόνο τὸ Κέντρο περνάει σὲ ἄλλη φάση: στὴν ἐκμετάλλευση καὶ στὴν ἀξιοποίηση τοῦ συγκεντρωμένου ὑλικοῦ, χωρὶς νὰ σταματήσει ἡ συνέχιση τῆς συγκέντρωσης καινούργιου, ὅπου εἶναι δυνατὸ. Τὴν ἀνάγκη αὐτὴ τοῦ περάσματος στὴ νέα αὐτὴ φάση εἶχε ἐπισημάνει ὁ ἀείμνηστος Ὀικτάβιος Μερλιέ τὸν τελευταῖο χρόνο πρὶν ἀπὸ τὸ θάνατό του. Ἐβλεπε ὅτι καθημερινὰ ὁ χρόνος ἀφάνιζε τοὺς πρόσφυγες πληροφορητές, ποὺ μπορούσαν νὰ δώσουν ἔγκυρες πληροφορίες· ἡ νέα γενιὰ δὲν διαθέτει, γεννημένη ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα, παρὰ τὸν ἀπόηχο τῶν διηγῆσεων τῶν γονέων τους. Ἐβλεπε, ἀκόμη, ὅτι τὸ συγκεντρωμένο ὑλικὸ δὲν πρέπει νὰ μείνει στὸ Ἄρχεϊο καὶ νὰ κρύβεται ζηλότυπα ὁ θησαυρὸς του. Τὸ σημερινὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο, τὰ 12 μέλη τοῦ ὁποίου εἶναι ἐξέχουσες προσωπικότητες τῶν Γραμμάτων καὶ τῆς Ἐπιστήμης, καὶ ποὺ τὰ ὀνόματά τους καταχωροῦνται πῖθ κάτω κατανόησε τὴν ἀνάγκη τῆς στροφῆς καὶ ἀποφάσισε νὰ προσανατολίσει τὴν παραπέρα δραστηριότητα τοῦ Κέντρου ὄχι μόνον στὴν ἀξιοποίηση τοῦ ὑλικοῦ ποὺ ὑπάρχει, ἀλλὰ καὶ στὴ διεύρυνση τῶν ἔρευνῶν του. Οἱ τελευταῖες δὲν θὰ περιορίζονται πῖθ στὰ πρόσφατα 150 χρόνια τῆς ζωῆς τοῦ μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀλλὰ θὰ ἐκτείνονται ὡς τὸ ἀπώτερο παρελθόν· καὶ τὸ περιεχόμενό τους θ' ἀγκαλιάζει, τοὺς χώρους τῆς Ἱστορικῆς Γεωγραφίας, τῆς Ἀρχαιολογίας, τῆς Ἱστορίας σὲ ὅλες τὶς πλευρές της (Οἰκονομία, Κοινωνία, Διοίκηση, Παιδεία), τῆς Φιλολογίας, τῆς Διαλεκτολογίας, τῆς Ἐθνογραφίας, Δημογραφίας. Καὶ εἶναι φυσικὸ πὺς ὁ τέτοιος προσανατολισμὸς ξεπερνάει τὶς μνημεις τῶν ἀνθρώπων, πάνω στὶς ὁποῖες στηρίχτηκε ἡ ἐργασία τοῦ Κέντρου.

Πρῶτος, πάντως, καρπὸς τοῦ καινούργιου αὐτοῦ προσανατολισμοῦ τοῦ Κ.Μ.Σ. εἶναι ἡ ἐκδοση τοῦ ΔΕΛΤΙΟΥ, ἐτήσιου περιοδικοῦ του, ποὺ τὸ πρῶτο τεῦχος βλέπει τώρα τὸ φῶς τῆς δημοσιότητας. Ταυτόχρονα προγραμματίζει

για τὸ χρόνο πού μᾶς ἔρχεται, πέρα ἀπὸ τὴν ὀργάνωσή του μὲ τὸ καινούργιο πνεῦμα καὶ τὴν ἔκδοση τοῦ Β' τεύχους, τὴν ἔκδοση τῆς «ΕΞΟΔΟΥ» μὲ τίς μαρτυρίες τῶν Μικρασιατῶν πού ξεριζώθηκαν στὶς τραγικὲς ὥρες τοῦ 1922-1924.

3. ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ Κ.Μ.Σ.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΙΕΤΙΑ 1978—1980.

Τὴ σημερινὴ Διοίκηση τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν ἀσχεῖ Συμβούλιο ἀπὸ 12 αἰρετὰ μέλη. Ἡ διαφορὰ πού παρουσιάζεται σὲ σχέση μὲ τὸ ἱδρυτικὸ Συμβούλιο (ἄρθρο 6 § 1 τοῦ Καταστατικοῦ), ὀφείλεται στὴν ἀπουσία τῶν δυὸ ἰσοβίων μελῶν του, τοῦ Ὀκταβίου Μερλιέ πού πέθανε, καὶ τῆς Μέλπωας Μερλιέ, πού λόγῳ τῆς κατάστασης τῆς υγείας της δὲν μπορεῖ πρακτικὰ ν' ἀσκήσει τὰ καθήκοντα τῆς ἰσοβίου προέδρου. Τὸ Δ.Σ., σὲ ἔνδειξη μεγάλης τιμῆς πρὸς τὴν ἰδρύτρια τοῦ Κέντρου καὶ τὴν ἐπὶ 45 χρόνια διευθύντρια του, ἀνεκέρυξε τὴ Μέλπω Μερλιέ ἐπίτιμο πρόεδρο.

Τὸ 12μελὲς αὐτὸ Δ. Συμβούλιο πού ἔχει ἐπωμισθεῖ τὴν εὐθύνη τῆς διοίκησης καὶ τοῦ προγραμματισμοῦ του Κ.Μ.Σ., γιὰ τὴν τριετία 1977 - 1980 ἀποτελεῖται ἀπὸ τίς ἐξῆς προσωπικότητες:

1. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ-ΝΟΒΑΣ Γεώργ., Ἀκαδημαϊκός, Πρόεδρος τοῦ Δ.Σ.
2. ΖΑΡΙΦΟΠΟΥΛΟΣ Γρηγ., τ. Γεν. Διευθυντῆς Γεν. Λογιστηρίου, Ἀντιπρόεδρος Δ.Σ.
3. ΜΥΛΩΝΑΣ Γεώργ., Ἀρχαιολόγος-Ἀκαδημαϊκός, Ἀντιπρόεδρος Δ.Σ.
4. ΒΟΓΛΑ Θάλεια, Πρόεδρος Ἀσύλου Ἀνιάτων, Γενικὴ Γραμματεὺς Δ.Σ.
5. ΜΠΟΥΓΙΟΥΚΟΥ Καλλ., Λαογράφος-Συγγραφέας, Ταμίας τοῦ Δ.Σ.
6. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ Μιχ., τ. Πρόεδρος Δημοκρατίας.
7. ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ Γεώργ., Ἀντιπρόεδρος Συμβουλίου Ἐπικρατείας.
8. ΑΓΙΟΥΤΑΝΤΗ Ἀγγλ., Διδάκτωρ Μουσικολόγος, τ. Ὑποδιευθύντρια Κ.Μ.Σ.
9. ΑΝΑΣΤΑΔΙΑΔΗΣ Μιχ., Ὀμότ. Καθηγητῆς Πανεπιστημίου.
10. ΖΑΚΥΘΗΝΟΣ Διον., Ὀμότ. Καθηγητῆς Πανεπιστημίου, Ἀκαδημαϊκός.
11. ΚΟΥΡΝΟΥΤΟΣ Γεώργ., Γεν. Διευθυντῆς Ὑπουργ. Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν.
12. ΤΕΝΕΚΙΔΗΣ Γεώργ., Πρύτανης Παντείου Σχολῆς Πολ. Ἐπιστημῶν.

Γιὰ τὴν ἐξασφάλιση, ὅμως, τῆς λειτουργίας τοῦ Ἰδρύματος σχετικὰ μὲ θέματα ἐποπτείας καὶ οικονομικῆς διαχείρισης, τὸ Δ.Σ., σὲ ὀλομελὴ συνεδρίασή του στὶς ἀρχὲς τοῦ 1977, ἀπεφάσισε νὰ ἐκλέξει Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπή, ὅπως προβλέπει καὶ τὸ Καταστατικὸ, ἀποτελούμενη ἀπὸ 5 μέλη τοῦ Δ.Σ. Ἡ παρούσα σύνθεση τῆς Ἐκτελεστικῆς αὐτῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι:

1. ΖΑΡΙΦΟΠΟΥΛΟΣ Γρηγ., ὡς πρόεδρος της